

ЕПІДЕМІЯ У СМИСЛОВОМУ ПРОСТОРИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ДУМКИ

Думка про епідемію звичайно викликає у людей негативне враження, яке обумовлюється побоюванням за життя перед загрозою смерті. На цьому тлі поставлена в тезах проблема істотно змінює погляд на характер епідемічних ситуацій, пропонуючи углядіти в них не тільки негативні, а й позитивні наслідки. Ця позиція ґрунтується на визнанні доцільності витягати з будь-якої події певні уроки, серед яких має на увазі враховуватися не тільки руйнівна, але й творча сторона.

У релігійній парадигмі орієнтування людини є кореляцію природного світу зі світом надприродним, яка концентрується навколо значення блага як універсального сенсу буття. На цьому тлі епідемія як загроза буттю виглядає питанням про благоустрій людського життя, а також про Бога як її упоряднику. Тому в християнській думці розмова про епідемію розгортається навколо постановки та рішення двох найістотніших проблем – теодицеї, в якій виправдовується Бог у ситуації катаклізмів, а також стурбованості перспективою людського існування. У першому випадку питання про епідемію запроваджується до теологічного контексту, у другому випадку – у контекст антропології в співвіднесеності з теологією. Обидва контексту націлені на виправдання цінностей християнської традиції перед «викликом» з боку стихійних лих, що виходять з-під контролю належного порядку.

Християнська думка накопичила багатомісячний досвід у конструюванні теодицеї, який активно використовується сучасними богословами перед «викликом» з боку епідемічних ситуацій. Богослови відкидають досить широко поширений погляд серед віруючих людей про пандемію як про божє покарання людей за їхні гріхи. Ними обґрунтовується оцінка пандемії не у вигляді божого покарання, але як повчання та застереження від згубних наслідків сучасної техногенної цивілізації, яка значно переоцінила свої можливості в розрахунку на міцність науково-технічного прогресу. Підкреслюється, що при всій потужності технічного потенціалу цивілізації Бог демонструє людям її крихкість і слабкість.

З усвідомленням хиткості сучасної цивілізації перед «викликом» природної стихії констатується ситуація крихкості людської самості, котра емансипувалася від Бога. Самовпевнений погляд людини на себе як на творця світобудови, що використовує у своїй творчій практиці все більш і більш досконалі засоби науково-технічного прогресу, демонструє нездатність негайно зупинити в даний час пандемію, що охопила значну частину світу. Здійснити повний контроль над дією природи виявилось людству не під силу. Дана обставина вказує на доцільність оцінити епідемію не в якості зовнішнього покарання, адресованого людству за його гріхи, але у вигляді караючої сили самого гріха, яка вкладена в нього божественним промислом.

Викладена обставина вказує на антропологічну орієнтацію теології, що охоплює буття людини в екстремальній ситуації. Людині пропонується здійснити усвідомлений вибір пріоритету життєвої стратегії між божественними і світськими цінностями, що характерно християнській антропології на всьому протязі її історичного буття. Для актуалізації даного вибору потрібні зовнішні каталізатори, серед яких особливу роль відіграють чинники, які становлять загрозу для життя.

Одним із зовнішніх каталізаторів у розглянутому питанні покладаються стихійні лиха, в тому числі широко поширена в сучасному світі епідемія коронавірусу. Під їх впливом людина здатна усвідомити хиткість свого звичного існування та її опори, яка вбачається звичним гарантом життєвої стабільності. Однак опору такої якості чи навряд може гарантувати сучасне суспільство з його науково-технічним потенціалом, на який більшість людей покладають величезну надію, турбуючись за свою долю. Відповіддю християнства на затребуваність в безумовній і надійній опорі служить сподівання на Бога. Епідемія розглядається «викликом» для духовного протверезіння свідомості людини, що спонукає її усвідомити помилковий орієнтир емансипованої від Бога самості в її зануренні серед плотських пристрастей, а також піднятися до Бога, сподіваючись на його безмежне милосердя і любов до занепалого людству.

Ефективність результатів від конструювання позитивних смислів залежить від того, в якій мірі вони сприяють здійсненню блага. У зв'язку з цим позитивна смислова конструкція епідемії стикається з руйнівною силою, якою володіє для людського життя стихійне лихо. Досвід трагічного вітального результату від епідемій очевидний, і ця очевидність значною мірою девальвує розмову про смисловий позитив в оцінки даної стихії. Однак істотною світоглядною опорою цієї оцінки епідемії з боку християнської думки служить есхатологічна міфологія, в якій стверджується віра в безсмертя душ, їх відродження та щасливе життя праведників у царстві Бога. Есхатологічна аргументація покликана зруйнувати уявлення про земну смерть як неминучу фінальну долю кожної людини і зняти тривогу перед думкою про смертельну загрозу, що виходить від епідемій.

Християнська думка не оцінює односторонньо наслідки епідемії з позитивної сторони. В даному випадку звертається лише її увага на осмислення позитивної сторони наслідків епідемічних ситуацій для з'ясування певних уроків. Це осмислення спонукає поставити під сумнів роль даної цивілізації як міцної життєвої опори для людини і усвідомити затребуваність такої опори в Бозі.

Смисловий позитив епідемії, включаючи сучасну пандемію, набуває екзистенційний сенс релігійної турботи про долю людини. Разом з цим, осмислення епідемічних ситуацій виглядає важливим концептуальним інструментом апологетики релігії й християнської традиції, яка її апологетами підноситься над цінностями світського суспільства та його культури. В результаті, значення епідемії як абсолютно чужої події

трансформується в позитивний сенс, за допомогою якого конструюється певна ціннісна шкала та відповідна даної традиції виховна практика.

Петренко Д.В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

НОВЕ ЕКОЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ В ДОКУМЕНТАЛЬНОМУ КІНО

Екологічна документалістика досить часто мислить себе інструментом перетворення сучасної людини, зображуючи зіткнення людини і природи як катастрофу. Структурно такі фільми, орієнтуючись на настанови епохи Просвітництва, ставлять перед собою завдання екологічного виховання людини шляхом апеляції до її розуму, за допомогою текстуального викладення або ж, як у фільмах Реджіо, – монтажу контрастних образів – підштовхуючи глядача до висновків про значущість і масштабність екологічних катастроф.

Подібна традиційна лінія екологічної документалістики створює репрезентацію екологічної катастрофи, відсторонено демонструючи акти насильства людини над природою і таким чином апелюючи до суб'єкта сприйняття або мовою М. Гайдеггера «господаря суцього».

Особливість нової екологічної документалістики полягає в тому, що вона спирається на зовсім інше теоретичне підґрунтя екологічного мислення, сформоване в текстах філософів Б.Латура, Г. Хармана і Т.Мортонна. Цей напрямок сучасного документального кіно теж представляє екологічну тематику вторгнення людини у світ природи, але при цьому зміщує оптику суб'єкта сприйняття і відкриває бачення самої природи, яке художник П.Сезанн називав баченням долюдського світу: «райдужним хаосом», «цнотою світу».

Так, фільми Кастена-Тейлора і Паравел не створюють відсторонену репрезентацію екологічної проблеми, а занурюють вглиб її, пропонуючи глядачеві неможливе бачення жертви людського насильства. Фільм для Кастена-Тейлора і Паравел стає радикальним етичним жестом: він дозволяє прийняти іншого через ідентифікацію з його поглядом, але цей Інший – не тільки людина, як в антропоцентричній етиці, але й представник природного світу. Досвід сприйняття, що відкриває нова екологічна документалістика, катастрофічний для звичайної людської перцепції, адже тепер фільм дозволяє уважно вдивитися в дивовижний світ, який приховується за межами зв'язки «інтенційність-свідомість-репрезентація».

Петренко Т. О.

КНП «БЛІЛ м. Бахмут»

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ СТОРОННІХ ТІЛАХ РОГОВОЇ ОБОЛОНКИ ОКА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Актуальність. У теперішній час майже не залишилося сімей, в яких хтось не перехворів на коронавірус. Ми зараз практично не зустрічаємо бактеріальних інфекцій: якщо це кишкові захворювання, то це вже не